

Spot på seksualitet

”Alle har ret til at have en seksualitet. Mennesker med handicap skal have mulighed og rammer for at udvikle et sundt og dejligt seksualliv – og samtidig lære om retten til at sige nej.”

Sådan skriver Socialstyrelsen på sin hjemmeside, og det er også afsættet for arbejdet med seksualitet i CFD’s bo- og aktivitetstilbud i Nyborg.

”Vi har lavet flere forskellige forløb med borgerne, og de er alle sammen virkelig populære. Seksualitet, identitet og køn fylder rigtig meget, og det er vigtige emner, som borgerne er enormt nysgerrige omkring. Også lidt generte sommetider, men så tager vi den derfra,” fortæller Line, som er socialpædagog på CFD Nyborg og ved at lægge sidste hånd på sin afsluttende opgave på uddannelsen til seksualvejleder.

Populært kærestekursus

I CFD Nyborg har Line sammen med en kollega, der allerede har uddannelsen som seksualvejleder, og en socialpædagog dannet en arbejdsgruppe. Trioen står bag Kursus om følelser, kærlighed og seksualitet – også kendt som kærestekurset – for det er jo dejligt både at have og være en god kæreste.

Borgere tilknyttet CFD Nyborgs tilbud, både på Skaboeshusevej og på Havnegade, fik alle tilbudt at komme på kurset. ”Vi havde egentlig forestillet os, at det skulle foregå af én omgang forstået på den måde, at vi havde ét kursus for kvinderne og ét kursus for mændene. Men vi fik ret mange tilmeldinger, så vi besluttede os for at dele det op i to kursusgange for kvinderne og to for mændene,” forklarer Line.

Opdelingen i mænd og kvinder åbnede muligheden for at arbejde forskelligt med temaerne, som ganske vist var de samme, men hvor interessen alligevel var lidt forskellig, og videns- og erfaringsniveauet ligeså.

Mange af kvinderne har svært ved at tale om deres intimliv, hvis der sidder mandlige borgere med. Line vurderer dog, at man godt kan blande kønnene, hvis det rigtige emne er på tapetet. På et flirtkursus vil det ligefrem være en fordel at blande mænd og kvinder. Snakken om menstruation og kvindens cyklus inviterer dog ikke umiddelbart til det, mener Line. Sådan et emne kan kræve opdeling af kønnene, men det er vigtigt, at mændene også præsenteres for emnet.

”Vi talte f.eks. om kroppen – hvordan den ser ud, og hvordan den fungerer, herunder også menstruation, graviditet, udløsning og hygiejne. Prævention og de forskellige muligheder snakkede vi også om og for at gøre det visuelt og konkret, som jo er rigtig godt for vores målgruppe, havde vi en kasse med forskellige præparater, som vi kunne vise frem.”

På kurset kom de også omkring, hvordan man er venner, hvordan man er kærester, hvordan man sætter grænser og ikke overtræder andres. I den forbindelse talte de også om netetik, fordi borgerne, præcis som rigtig mange andre, bruger sociale medier og er på netdating.

Forskelligt videns- og erfaringsniveau

Deltagerne har været interesserede og engagerede, og indholdet på kurserne har også fået et efterliv i borgernes hverdag. ”Det er tydeligt at mærke, at emnerne, som vi har arbejdet med på

kurserne, lever videre i deres bevidsthed og deres måde at være sammen på efterfølgende. De vil rigtig gerne endnu mere på kursus,” smiler Line.

Og det forstår hun sagtens, men i stedet for deciderede kurser, kunne hun godt tænke sig at lave café-møder om specifikke og mere afgrænsede temaer. For selv om kurserne har været en stor succes, så er det også rigtig meget viden på kort tid, som borgerne skal tilegne sig. Line oplever, at der er enkelte temaer, som optager borgerne særligt. Derfor vurderer hun, at mere fokuserede møder kan være attraktive. Kvinderne er for eksempel meget optagede af celle-skrab og de undersøgelser, der følger med. Det kan være svært for dem at forholde sig til, og det kræver lidt særlig fordybelse.

”Borgerne har et meget forskelligt funktions-, videns- og erfaringsniveau. Samtidig var deres motivation for at deltage på kurserne også ret forskellig. Det kan være en udfordring på et kursus, der strækker sig over så lang tid. Deres diskussioner var meget relevante, men nogen kan godt have meget rigide tanker og forestillinger, hvor det kræver nogle gentagelser og uddybende forklaringer for, at de kan få en forståelse af, at seksualitet ikke kun er én ting. Man kan være kæreste på flere forskellige måder. Det var en udfordring. Derfor gav de efterfølgende vejledninger en-til-en også god mening.”

Nogle af de kvindelige borgere blev inviteret med til et kursus sammen med hørende kvinder fra et andet botilbud. Det var for at åbne deres verden lidt op. Selvom de ikke kendte hinanden, blev der hurtigt skabt et trygt rum, hvor der var plads til, at alle kunne være med.

Fra kærester til venner

I Nyborg, og på lignende botilbud, er det en del af hverdagen, at borgerne bliver kærester, og at det går over igen. Borgerne tilbringer meget tid sammen og færdes i de samme miljøer, så varme følelser opstår, og sommetider går de i sig selv igen.

”Vi har mange kærestepar on and off, derfor har vi fokus på, at man ikke kan tvinge nogen til at være kæreste med en. Break-ups har vi ikke som sådan drøftet. Når et kærestepar er gået fra hinanden, så har de talt med pædagogerne og fået lidt hjælp og vejledning til at komme videre, hvis de har haft behov for det. Men det er helt sikkert et relevant emne, som ville give god mening at gå mere i dybden med.”

Det er under alle omstændigheder noget, som pædagogerne har en stor opmærksomhed på i hverdagen, og med kurset er sproget og begrebsverdenen omkring følelser, seksualitet og identitet blev stærkere.

Der er mange forskellige forudsætninger for at have en kæreste. Mange gange handler det også om at have status ved at kunne sige, at man har en kæreste og kunne vise, at man har en at holde i hånd med. I Nyborg er der begrænsede muligheder for at finde en kæreste: En ting er, at borgerne har nedsat psykisk og fysisk funktionsevne, en anden ting er, at de også kommunikerer på tegnsprog. ”Mulighederne for at finde en kæreste bliver bare indskrænkede, især når de kommer til kommunikationen,” siger Line.

Hvad betyder det, som vi taler om?

Line er ved at lægge sidste hånd på uddannelsen som seksualvejleder og skriver i den forbindelse en opgave sammen med socialpædagoger fra arbejdspladser udenfor CFD. De laver en slags ordbog, hvor borgere med udviklingshæmning med egne ord og tegn forklarer, hvad for eksempel analsex, sexlegetøj, date og kønsorganer er for størrelser.

Begrebsafdækning og -forståelse er vigtig, fordi den er med til at bidrage til en øget følelse af empowerment hos borgere. Og fordi borgerne har meget forskellige opfattelser af de begreber, de bliver præsenteret for. Line peger desuden på, at for at medarbejderne kan støtte borgerne bedst muligt i at opnå følelsen af empowerment, så er det vigtigt, at de ikke har en forventning om, at borgerne har samme forståelse

af de forskellige begreber, som de selv har.

”Derfor skal bogen bidrage til at begrebsafklare i samarbejde med borgeren samt at give et indblik i det nuancerede billede, borgere i vores tilbud kan have på seksualitet,” forklarer Line.

Hun blev i forbindelse med sine praktikker, da hun uddannede sig til socialpædagog, opmærksom på, at det er vigtigt for borgerne at være oplyste omkring seksualitet og deres egen identitet og kønsforståelse. Der var bare et meget begrænset fokus på det, og Line oplevede et tydeligt behov.

”Jeg mødte borgere, der var tydeligt frustrerede og ikke havde nogen at tale med om deres seksualitet. De havde ofte en uhensigtsmæssig seksuel adfærd, som jeg tænkte kunne afhjælpes ved at arbejde med emnet og ikke være så berøringsangste. Alle har ret til at have en seksualitet, og det er vores fineste opgave at være med til at understøtte det.”

Sammen med sine kolleger glæder Line sig til at værne om borgernes rettigheder og at styrke dem i deres valg i hverdagen – også når det kommer til seksualitet.